

مالکیت از دیدگاه
صاحب حواهر و امام خمینی (ره)

نگارش: عبدالله هادی نساوش

مدرس دانشگاه

سرشناسه	: هادی گشایش، عبدالله، ۱۳۶۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: مالکیت از دیدگاه صاحب جواهر و امام خمینی (ره) / نگارش عبدالله هادی گشایش.
مشخصات نشر	: کرج: چکامه باران، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۲۶-۵۲-۵ : ۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۹ - ۱۳۶۸ -- دیدگاه درباره مالکیت
موضوع	: Ruhollah, Leader and Founder of IRI -- Views on Khomeyni property
موضوع	: الکیت
موضوع	: Property
موضوع	: اسلام و بیت
موضوع	: Property -- Religious aspects -- Islam
رده بندی کنگره	: H۱۷۰/۵۲م ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	: ۱۷/۳۳۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۹۹۳۴۵۴

مالکیت از دیدگاه صاحب جواهر و امام خمینی (ره)

مؤلف	عبداله هادی گشایش
چاپ	پاییز ۱۳۹۶
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۰۲۶-۵۲-۵
قیمت	۲۰۰۰۰ تومان
ویرایش	دکتر حمیدرضا جدیدی
طراحی جلد و صفحه آرایی	حسین فلاح
کرج، بلوار شهید مؤذن، ابتدای شهرک شهیدان جهازی ها، پلاک ۳۱	
۰۲۶-۳۴۴۹۵۶۰۲ ۰۲۵-۳۷۷۳۳۰۸۰	
chakamebaran@yahoo.com	
Chakamebaran.com	

فهرست مطالب

۱۵	فصل اول
۱۵	مفهوم شناسی
۱۳	مقدمه
۱۷	مفهوم شناسی
۱۷	مالکیت
۱۷	تعریف لغوی:
۱۷	مالکیت چیست؟
۱۹	تعریف مالکیت (مقایسه نظر مشهور با نظر امام)
۲۲	اقسام مالکیت در اسلام
۲۲	۱. مالکیت خصوصی
۲۲	۲. مالکیت عمومی
۲۳	۳. حمالکیت حکومتی
۲۴	۱ - مال و ملک
۲۴	تعریف لغوی مال:
۲۴	تعریف لغوی ملک:
۲۴	تفاوت ملک و مال:
۲۷	ویژگی های مال:
۲۷	انواع مال:
۲۹	انفال
۲۹	تعریف لغوی انفال
۳۳	تعریف امام خمینی
۳۴	بررسی تعریف انفال

۳۵	زمین‌های موات
۳۵	تعریف لغوی موات
۳۷	معنای اصطلاحی موات
۳۷	تعریف صاحب جواهر
۳۷	تعریف اراضی موات
۳۸	۱ - خُمس
۳۸	معنای لُغوی خُمس
۳۹	۲ - معنای اصطلاحی خُمس
۳۹	۲ - ۲ متعلق مس
۳۹	۳ - ۲ اهل سنت
۴۰	زکات
۴۰	زکات در لغت
۴۱	زکات در اصطلاح
۴۴	تعریف مالیات
۴۵	۱ - مالیات‌های مستقیم
۴۵	۲ - مالیات‌های غیرمستقیم
۴۵	مالیات
۴۷	آیا زکات می‌تواند همان مالیات بوده و مالیات نیز زکات محسوب شود؟
۴۹	وجوه افتراق مالیات و زکات
۵۱	وجوه اشتراک (همانندی)
۵۲	تبیین روشن‌تر مسأله
۵۵	فصل دوم
۵۵	مالکیت و اقسام آن
۵۶	بخش اول تبیین مالکیت
۵۶	مبحث اول: فلسفه مالکیت

۵۶	مبحث دوم: حدود مالکیت
۵۶	ویژگی‌های مال
۵۶	انواع مال
۵۷	بخش دوم: اقسام مالکیت
۵۸	مبحث اول: مالکیت خصوصی
۶۰	فلسفه مالکیت خصوصی
۶۲	اقسام مالکیت خصوصی:
۶۲	مالکیت فردی
۶۲	مالکیت جمع:
۶۳	مالکیت جهت:
۶۳	اسباب مالکیت و حقوق
۶۴	اسباب مالکیت و حقوق ابتدایی
۶۸	اسباب مالکیت و حقوق انتقالی
۶۹	اسباب قهری مالکیت و حقوق انتقالی
۷۱	اسباب ارادی انتقال مالکیت
۷۲	آثار حقوقی مالکیت خصوصی
۷۳	مبحث دوم: مالکیت عمومی
۷۴	ویژگی مالکیت عمومی
۷۴	اقسام مالکیت عمومی
۷۷	اقسام وقف
۷۷	مالکیت در وقف
۷۸	مبحث سوم: مالکیت دولت اسلامی
۷۹	ویژگی مالکیت دولت اسلامی
۷۹	فلسفه مالکیت دولت اسلامی
۸۱	روش‌های استفاده از انفال
۸۲	مباحث عامه (ثروت‌های عمومی)

تفاوت انفال با مباحات عامه ۸۳

مصادیق انفال و مباحات عامه ۸۳

الف) زمین ۸۳

ب) معادن ۸۵

ج) آب ۸۶

انفال و مباحات عامه در قانون اساسی ۸۷

فصل ۳ ۸۹

مالکیت دولت اسلامی ۸۹

بخش اول: مبانی حکومت اسلامی ۹۰

مبحث اول: اهمیت - حاله - سومر در قرآن ۹۰

مبحث دوم: ماهیت حکومت اسلامی ۹۲

ماهیت حکومت اسلامی از دیدگاه امام خمینی ۹۲

ماهیت حکومت از دیدگاه صاحب جواهر ۹۶

الف) دلیل نقلی ۹۷

ب) دلیل عقلی ۹۹

ضرورت ولایت عامه ۱۰۱

بخش دوم: حدود اقتصادی دولت از منظر صاحب جواهر و امام خمینی ۱۰۴

دیدگاه صاحب جواهر ۱۰۴

دیدگاه امام خمینی ۱۰۶

نقش دولت اسلامی در توسعه ۱۰۶

۱ - ۴ - تأسیس بنیادهای قانونی ۱۰۷

۲ - ۴ - برنامه‌ریزی برای توسعه مطلوب بر اساس اصول و شاخص‌های ثابت اسلامی ۱۰۹

بخش سوم: حیطه مالکیت دولت اسلامی ۱۱۰

انفال: ۱۱۰

جهت نخست: بررسی مفهوم شرعی انفال ۱۱۱

۱۱۲.....	* بررسی روایات معارض
۱۱۸.....	جهت دوم: گستره قلمرو انفال و تبیین مصادیق آن
۱۱۸.....	ادله روایی:
۱۴۱.....	تکمله:
۱۴۹.....	مواردی دیگر از انفال:
۱۵۲.....	حکم انفال در زمان غیبت:
۱۶۱.....	نتیجه:
۱۶۲.....	زمین‌های موات:
۱۶۷.....	دلالت روایات به حکم راضی ذکر:
۱۷۳.....	تصرف مردم در زمین به نای اراضی است نه مالکیت
۱۸۰.....	تصرف در زمین‌های موات مباح است
۱۸۲.....	زمین‌های موات بالعرض
۱۹۲.....	اقوال فقها درباره اراضی موات بالعرض
۱۹۳.....	قول اول
۱۹۴.....	قول دوم
۱۹۵.....	قول سوم
۱۹۵.....	قول چهارم
۱۹۷.....	منابع اقوال اربعه
۱۹۸.....	احیای زمین در زمان غیبت امام زمان (عج)
۱۹۸.....	عبارات فقها درباره موات شدن زمین احیا شده
۲۰۱.....	ادله قائلین قول اول
۲۰۹.....	مبنای استدلال فقها برای قول دوم
۲۱۶.....	مبنای استدلال فقها برای قول سوم
۲۱۸.....	قائلین قول چهارم
۲۲۳.....	مبنای استدلال فقها برای قول چهارم

۲۲۶.....	مقتضای اصل
۲۲۷.....	دیدگاه‌های فقیهان
۲۲۷.....	دیدگاه نخست: معادن از انفال است
۲۲۲.....	دیدگاه دوم: معادن از انفال نیست
۲۳۴.....	دیدگاه سوم: تفصیل
۲۳۵.....	قول چهارم: تفصیل میان معادن ظاهری و معادن باطنی
۲۳۵.....	خمس
۲۳۵.....	خمس در وره غیبت
۲۳۶.....	حکم خمس در زمان حکومت اسلامی
۲۳۸.....	حکم خمس با وجود حکومت اسلامی
۲۴۰.....	پاسخ به اشکالات
۲۴۴.....	جمع‌بندی
۲۴۵.....	مالیات
۲۴۵.....	روایات مربوط به مالیات
۲۷۱.....	منابع

مقدمه مؤلف

در فضل و فضیلت انسان همین بس که هنگامی که خدای عز و جل خلقتش را به انتها رساند بر خود مباحثات نمود، و وی را أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ نامید. و وی را جانشین خویش در زمین قرار داد.

خدای متعال انسان را خلیفه خود قرار داد و برخی صفات خویش را در خلیفه هایش متجلی ساخت؛ از جمله این صفات، "مالک" است. مالکیت حقیقی از آن خداست. - اووند مالک حقیقی آسمان‌ها و زمین است و هر آنچه که مابین آسمان و زمین است می‌باشد.

از الطاف خداست که به انسان عنایت نموده است این است که به نحوی مالکیت و اجازه تصرف در اموالی را به وی موهبت نموده است.

این اذن در تصرف در حیطه اشخاص می‌باشد و گاه در حیطه دولت و حکام قرار می‌گیرد. حال اگر دین اسلامی بر سر کار آید اینکه چه مقدار از اموال در اختیار آن دولت می‌باشد و چه تصرفاتی را مجاز است انجام دهد، بحثی است که در فقه اسلامی مورد بحث قرار گرفته است و علمای اسلام آن را از منابع اولیه استخراج نموده‌اند. در این کتاب سعی شده است که علاوه بر بررسی حیطه اختیارات دولت اسلامی و اموالی که می‌تواند آن تصرف نماید نظریات علماء بررسی شده و به مقایسه‌های بین دیدگاه‌های صاحب - واهر و امام خمینی ره صورت گیرد.

عبدالله هاشمی گشایش

مدرس دانشگاه